

Cuprins

PREFAȚĂ	9
ABREVIERI.....	11
CUVÂNT INTRODUCATIV AL AUTORULUI	13
VOLUMUL I. TEORIA GENERALĂ	23
PRELIMINARII.....	23
CAPITOLUL I. NORMELE JURIDICE PENALE	23
<i>Secțiunea 1. Aspecte introductive .....</i>	<i>23</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Teoria generală a normei penale .....</i>	<i>24</i>
§ 1. Conceptul de normă penală	24
§ 2. Structura normei penale	33
2.1. Normele penale complete.....	33
2.2. Normele penale incomplete.....	36
§ 3. Funcțiile normei penale.....	39
§ 4. Clasificarea normelor penale.....	40
a) Normele comune (generale) și normele particulare (speciale)	40
b) Normele de incriminare și normele integratoare	42
c) Normele imperative și normele permissive	43
<i>Secțiunea a 3-a. Elaborarea și interpretarea normelor penale.....</i>	<i>43</i>
§ 1. Elaborarea normelor penale	43
§ 2. Interpretarea normelor penale	46
2.1. Aspecte introductive	46
2.2. Metodele de interpretare a normei penale.....	46
2.2.1. Interpretarea gramaticală.....	46
2.2.2. Interpretarea istorică.....	47
2.2.3. Interpretarea logico-sistematică	47
2.2.4. Interpretarea teleologică	49
CAPITOLUL II. CONCURSUL DE NORME PENALE	53
§ 1. Noțiune	53
§ 2. Formele concursului de norme penale	53
PARTEA I. ISTORIA CONCURSULUI APARENT DE NORME PENALE ȘI PRINCIPIUL <i>NE BIS IN IDEM</i> / <i>DOUBLE JEOPARDY</i>	57
TITLUL I. APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA CONCURSULUI APARENT DE NORME PENALE	57
CAPITOLUL I. APARIȚIA TEORIEI CONCURSULUI APARENT DE NORME PENALE.....	57
§ 1. Considerații introductive	57
§ 2. Sistematizarea materiei în literatura germană.....	59

CAPITOLUL II. EVOLUȚIA TEORIEI CONCURSULUI APARENT DE NORME	
PENALE	63
§ 1. Dezvoltarea concursului aparent de norme în dreptul penal italian	63
§ 2. Dezvoltarea concursului aparent de norme în dreptul penal spaniol	65
§ 3. Dezvoltarea concursului aparent de norme în dreptul penal al unor state latino-americane	72
3.1. Considerații generale	72
3.2. Dreptul penal mexican	74
3.3. Dreptul penal nicaraguan.....	81
3.4. Dreptul penal costarican	84
3.5. Dreptul penal salvadorian	87
3.6. Dreptul penal hondurian	88
3.7. Dreptul penal portorician	89
3.8. Dreptul penal panamez.....	93
3.9. Dreptul penal bolivian	95
3.10. Dreptul penal ecuadorian.....	98
§ 4. Dezvoltarea concursului aparent de norme penale în doctrina și jurisprudența române	100
 TITLUL II. PRINCIPIUL <i>NE BIS IN IDEM</i> / <i>DOUBLE JEOPARDY</i>	107
 CAPITOLUL I. ASPECTE INTRODUCATIVE	107
§ 1. Fundamentul și originea principiului <i>ne bis in idem</i> /double jeopardy	107
§ 2. Autoritatea de lucru judecat și puterea de lucru judecat.....	113
 CAPITOLUL II. PRINCIPIUL EUROPEAN <i>NE BIS IN IDEM</i> ÎN JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ȘI A CURȚII DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE	119
§ 1. Sedes materiae	119
§ 2. Noțiunea de „acuzare în materie penală”	123
§ 3. Condițiile de aplicare a principiului <i>ne bis in idem</i>	130
3.1. Identitatea de subiect activ	131
3.2. Condiția unității de faptă / infracțiune („ <i>idem factum / idem crimen</i> ”)	131
3.2.1. Evoluția istorică a jurisprudenței europene.....	132
a) Criteriul material: cauza Gradinger c. Austriei	132
b) Criteriul juridic: cauza Oliveira c. Elveției.....	134
c) Criteriul mixt: cauza Franz Fischer c. Austriei	135
(i) Soluția Curții Europene a Drepturilor Omului	135
(ii) Soluția Curții de Justiție a Uniunii Europene	137
d) Criteriul factual: cauza Zolotukhin c. Rusiei.....	140
3.2.2. Identitatea de faptă materială	140
3.2.3. Existența unor fapte care sunt în mod substanțial aceleași	142
3.3. Condiția repetării procedurii anterioare („bis”)	147
3.3.1. Caracterul definitiv al primei proceduri	148
3.3.2. Dualitatea procedurilor	156
3.4. Clauza de executare a art. 54 din CAAS	160
§ 4. Excepțiile de la aplicarea principiului <i>ne bis in idem</i>	165

§ 5. Efectele principiului european ne bis in idem	167
5.1. Evitarea încălcării principiului ne bis in idem în procedura ulterioară	167
5.2. Importanța jurisprudenței europene în materia concursului aparent de norme penale	171
CAPITOLUL II. CONCURSUL APARENT DE NORME ȘI PRINCIPIUL DOUBLE JEOPARDY ÎN JURISPRUDENȚA PENALĂ A STATELOR UNITE ALE AMERICII.....	175
<i>Secțiunea 1. Conflictul de norme penale în sistemul de drept al Statelor Unite ale Americii .....</i>	<i>175</i>
§ 1. Considerații introductive	175
§ 2. Teoria identității actului material („same physical act doctrine“) în jurisprudența statului Illinois.....	177
2.1. Concept și fundament.....	177
2.2. Etapele de aplicare a teoriei	178
2.2.1. Verificarea unității de faptă	178
a) Aspecte generale.....	178
b) Criteriile de stabilire a faptei unice. Evoluția jurisprudențială	180
(i) Practica judiciară dezvoltată până în anul 1958.....	181
(ii) Criteriul obiectiv: cauza People v. Schlenger (1958).....	182
(iii) Criteriul subiectiv: cauza People v. Stewart (1970).....	183
(iv) Soluția adoptată în final de Curtea Supremă Illinois: cauza People v. King (1977)	186
(v) Dezvoltarea ulterioară a criteriului obiectiv: cauza People v. Baity (1984).....	187
2.2.2. Verificarea relației dintre infracțiuni	191
2.2.3. Identificarea normei penale prevalente	192
2.3. Excepția de la aplicarea teoriei identității actului material.....	194
§ 3. Teoria absorbției („merger doctrine“) în jurisprudența instanțelor americane	196
3.1. Concept și fundament.....	196
3.2. Condițiile generale de aplicare a teoriei absorbției.....	199
3.3. Criteriile de stabilire dacă o infracțiune este inclusă în alta.....	204
a) Criteriul obiectiv sau teoria common law – abordarea exclusiv legală (strict statutory approach).....	205
b) Criteriile subiective	208
(i) Abordarea din perspectiva actului de inculpare (pleadings approach).....	208
(ii) Abordarea din perspectiva probelor (evidentiary approach)	213
c) Criteriul mixt sau teoria relației inerente (inherently-related approach).....	215
d) Soluția Curții Supreme a Statelor Unite ale Americii.....	218
<i>Secțiunea a 2-a. Conflictul de norme și principiul double jeopardy.....</i>	<i>219</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Principiul double jeopardy în jurisprudența Curții Supreme a Statelor Unite ale Americii .....</i>	<i>222</i>
§ 1. Aspecte de ordin istoric	223
§ 2. Domeniul de aplicare a principiului double jeopardy	227
2.1. Protecția împotriva reluării procesului penal.....	228
2.2. Protecția împotriva sancționării multiple	232
2.3. Protecția rezultată din puterea de lucru judecat	236

§ 3. Noțiunea de „aceeași infracțiune“ în înțelesul principiului double jeopardy.....	238
3.1. Evoluția istorică a jurisprudenței americane	239
a) Regula „acelorași probe” sau testul Blockburger.....	239
b) Relevanța teoriei absorbției în contextul aplicării principiului double jeopardy	241
c) Regula „aceleiași conduite“.....	242
d) Resuscitarea testului Blockburger	245
3.2. Aplicarea testului Blockburger în practica judiciară	249
a) Unitatea de faptă	249
b) Incompatibilitatea normelor penale.....	252
§ 4. Excepțiile de la principiul double jeopardy.....	255
4.1. Voința legiuitorului.....	255
4.2. Dubla suveranitate	260
PARTEA A II-A. ÎNȚELEGEREA CONCURSULUI APARENT DE NORME PENALE	267
TITLUL I. REGIMUL CONCURSULUI APARENT DE NORME PENALE	267
CAPITOLUL I. ASPECTE INTRODUCATIVE	267
<i>Secțiunea 1. Fundamentul concursului aparent de norme penale .....</i>	<i>267</i>
§ 1. Valența substanțială a principiului ne bis in idem	267
§ 2. Relația concursului aparent de norme penale cu principiul ne bis in idem / double jeopardy	271
§ 3. Fundamentarea concursului aparent de norme în considerarea principiului european ne bis in idem	273
<i>Secțiunea a 2-a. Noțiune și terminologie .....</i>	<i>277</i>
§ 1. Definirea concursului aparent de norme penale	277
1.1. Preliminarii	277
1.2. Poziția doctrinei române	278
1.3. Poziția doctrinei străine.....	279
1.4. Conceptul și caracteristicile esențiale ale concursului aparent de norme penale	280
§ 2. Distincții terminologice	284
<i>Secțiunea a 3-a. Natura juridică și poziția concursului aparent în știința dreptului penal .....</i>	<i>287</i>
§ 1. Natura juridică a concursului aparent de norme penale	287
1.1. Concepția restrictivă și concepția extensivă	287
1.2. Supremația concepției restrictive	289
§ 2. Poziția concursului aparent de norme în știința dreptului penal	293
CAPITOLUL II. CONDIȚIILE DE EXISTENȚĂ ALE CONCURSULUI APARENT DE NORME PENALE	297
<i>Secțiunea 1. Elementele concursului aparent de norme penale .....</i>	<i>297</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Unitatea și pluralitatea de fapte .....</i>	<i>297</i>
§ 1. Concursul aparent de norme în cazul unității de faptă	297
1.1. Noțiunea de „faptă”	297
1.2. Identificarea unității de faptă	299

1.2.1. Teoria unității naturale de acțiune și teoria unității juridice de acțiune	299
1.2.2. Unitatea materială de faptă și unitatea juridică de faptă	301
a) Unitatea materială de faptă	301
b) Unitatea juridică de faptă	304
§ 2. Concursul aparent de norme în cazul pluralității de fapte	306
<i>Secțiunea a 3-a. Pluralitatea de norme penale incompatibile</i>	309
§ 1. Pluralitatea de norme penale	309
1.1. Noțiunea de norme penale	309
1.2. Caracterul permisiv sau imperativ al normelor penale	311
§ 2. Vocația concomitentă de aplicare a normelor	313
2.1. Fundamentul vocației de aplicare a normelor	313
2.2. Stabilirea vocației de aplicare a normelor	316
2.2.1. Etapele de determinare a vocației de aplicare a normelor	316
a) Etapa de facto	316
b) Etapa de jure	317
2.2.2. Stabilirea vocației de aplicare în situații particulare	321
a) Vocația de aplicare a normelor în cazul participanților	321
b) Vocația de aplicare a normelor în alb	322
c) Vocația de aplicare a infracțiunilor în forma tentativei	323
2.3. Aplicabilitatea simultană a normelor penale	324
§ 3. Incompatibilitatea normelor la nivelul aplicării efective	327
<i>Secțiunea a 4-a. Excepția de la incompatibilitatea normelor la nivelul aplicării efective</i>	330
§ 1. Voința legiuitorului: clauzele de reținere a concursului de infracțiuni	330
§ 2. Constituționalitatea clauzelor de reținere a concursului de infracțiuni	333

TITLUL II. DELIMITAREA FORMELOR CONCURSULUI DE NORME PENALE 337

CAPITOLUL I. DELIMITAREA CONCURSULUI DE CALIFICĂRI FAȚĂ DE CONCURSUL DE INFRAȚIUNI	337
<i>Secțiunea 1. Despre concursul de infracțiuni</i>	337
§ 1. Definiția și condițiile de existență	337
§ 2. Principiile concursului de infracțiuni	339
§ 3. Formele concursului de infracțiuni	340
3.1. Concursul formal (ideal) și concursul real	341
3.2. Delimitarea formelor concursului de infracțiuni	342
3.2.1. Unitatea de acțiune sau inacțiune – criteriu de delimitare	342
3.2.2. Unitatea de acțiune sau inacțiune în cazul infracțiunilor de obicei și de simplă repetare	346
3.2.3. Unitatea de acțiune sau inacțiune în cazul infracțiunilor omisive	347
3.2.4. Unitatea de acțiune sau inacțiune în cazul suprapunerii actelor de executare	350
a) Suprapunerea totală a actelor de executare	350
b) Efectul punții de legătură în dreptul penal german	351
c) Suprapunerea parțială a actelor de executare	353
d) Concluzii asupra concursului formal de infracțiuni	355
<i>Secțiunea a 2-a. Delimitarea concursului de calificări față de concursul formal (ideal) de infracțiuni</i>	362
§ 1. Concursul formal omogen și eterogen	363

§ 2. Principiul de delimitare propus în doctrină.....	364
§ 3. Corectivul adus principiului de delimitare	367
3.1. Importanța voinței legiuitorului	367
3.2. Voința expresă și voința tacită a legiuitorului.....	369
Secțiunea a 3-a. Delimitarea concursului de calificări față de concursul real de infracțiuni.....	370
§ 1. Concursul real omogen și eterogen.....	371
§ 2. Concursul real simplu și caracterizat	375
2.1. Concursul real simplu	375
2.2. Concursul real cu conexitate etiologică	375
2.3. Concursul real cu conexitate consecvențională	380
§ 3. Principiul de delimitare	381
CAPITOLUL II. DELIMITAREA FAȚĂ DE ALTE INSTITUȚII JURIDICE	383
Secțiunea 1. Delimitarea concursului aparent de norme față de normele penale incomplete.....	383
§ 1. Aspecte introductive.....	383
§ 2. Delimitarea față de normele în alb.....	383
§ 3. Delimitarea față de normele de trimitere.....	386
Secțiunea a 2-a. Delimitarea concursului de calificări față de abrogarea tacită a normei penale	390
§ 1. Aspecte introductive.....	390
§ 2. Criteriile de delimitare a concursului de calificări față de abrogarea tacită	396
§ 3. Efectele abrogării normelor concurente	403
TITLUL III. IMPORTANȚA TEORIEI CONCURSULUI APARENT DE NORME PENALE	407
CAPITOLUL I. EFECTELE TEORIEI CONCURSULUI APARENT DE NORME PENALE	407
§ 1. Aspecte introductive.....	407
§ 2. Efectele reziduale ale normei penale suprimate în dreptul penal german	408
§ 3. Regula exclusivității normei penale prevalente în dreptul penal român	412
CAPITOLUL II. IMPORTANȚA CONCURSULUI APARENT DE NORME ÎN PLANUL DREPTULUI PENAL SUBSTANȚIAL	419
Secțiunea 1. Sancționarea concursului de calificări	419
§ 1. Tratamentul sancționator al concursului de calificări în comparație cu cel al concursului de infracțiuni.....	419
§ 2. Sancționarea concursului de calificări în cazul autorului	421
2.1. Aplicarea pedepsei principale	421
2.1.1. Aspecte generale	421
2.1.2. Sancționarea tentativei	422
2.1.3. Clauza de limitare a tratamentului sancționator	429
2.2. Aplicarea pedepselor complementare și a măsurilor de siguranță.....	430
2.2.1. Aplicarea obligatorie a pedepselor complementare	430
2.2.2. Aplicarea obligatorie a măsurilor de siguranță	432
2.3. Recidiva specială și formele echivalente	434

§ 3. Sancționarea concursului de calificări în cazul participanților	435
3.1. Participația în cazul pluralității de fapte	435
3.1.1. Problema răspunderii participantului la fapta anterioară sau ulterioară sancționată implicit	435
a) Teoria participației	436
b) Circumstanțele reale și personale	439
3.1.2. Construcția juridică a răspunderii participantului	440
3.2. Participația în cazul unității de faptă	441
§ 4. Efectele normei penale prevalente în cazul pluralității de fapte	445
<i>Secțiunea a 2-a. Efectele cauzelor de înlăturare a răspunderii penale ori executării pedepsei</i>	446
§ 1. Efectele amnistiei și grațierii	446
§ 2. Efectele prescripției răspunderii penale	452
§ 3. Efectele lipsei și retragerii plângerii prealabile	456
§ 4. Efectele împăcării	463
<i>Secțiunea a 3-a. Dezincriminarea</i>	466
CAPITOLUL III. IMPORTANȚA CONCURSULUI APARENT DE NORME ÎN PLANUL DREPTULUI PROCESUAL PENAL	471
§ 1. Competența de investigare și judecare a infracțiunilor	471
§ 2. Valorificarea procesuală a concursului de calificări	475
§ 3. Impedimentele procesuale rezultate din principiul ne bis in idem	482
a) Situația unității de faptă	482
b) Situația pluralității de fapte	485
BIBLIOGRAFIE	489
INDEX	527